

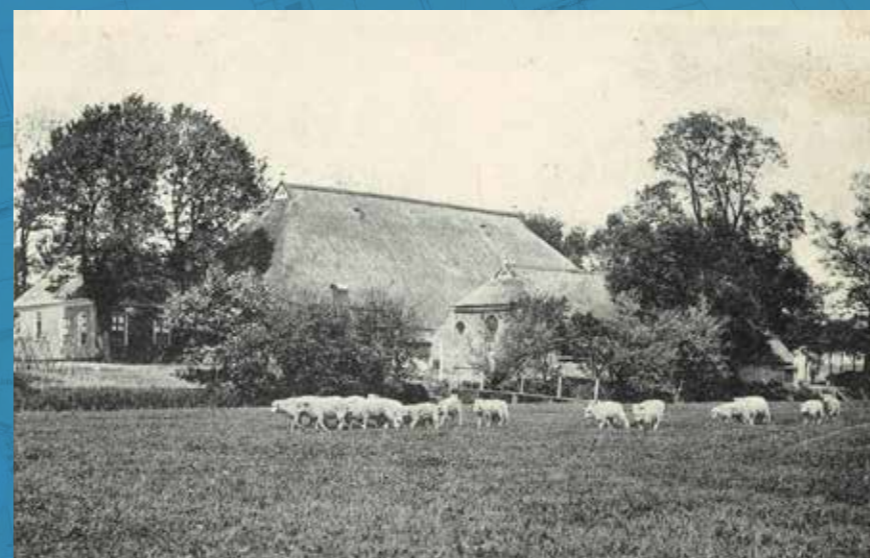
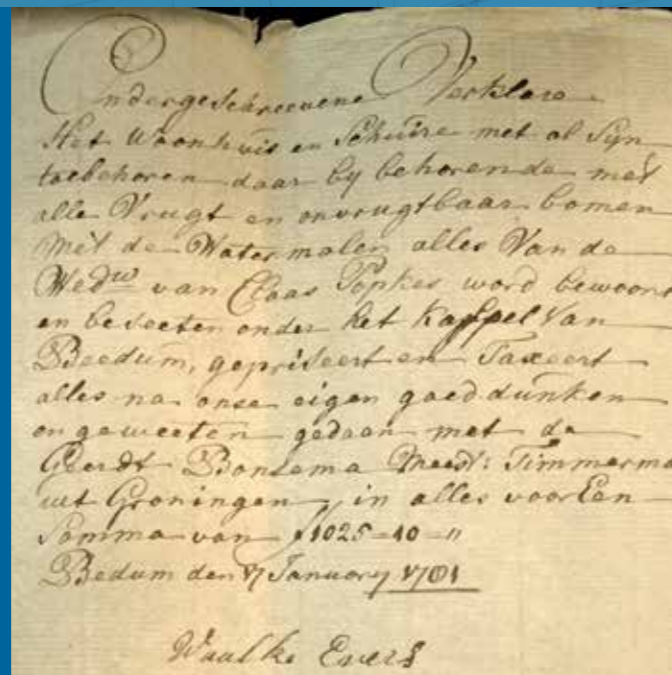
Waardevolle en eerste publicatie van de geschiedenis van alle boerderijen en borgen die gevestigd zijn (waren) in de voormalige gemeente Bedum.

Uitgeverij Profiel maakt van dit materiaal een mooie set van 3 hardcover boeken met een aparte index, een verzorgde vormgeving met gebruik van **2.500 foto's**.

Het levert een belangrijke bijdrage aan de vermeerdering van de kennis en het verdiepen van het inzicht in de regionale geschiedenis van alle boerderijen en borgen die gevestigd zijn (waren) in de voormalige gemeente Bedum.

Kortom, het boek is voor bewoners, betrokkenen en andere belangstellenden een onmisbaar lees- en naslagwerk.

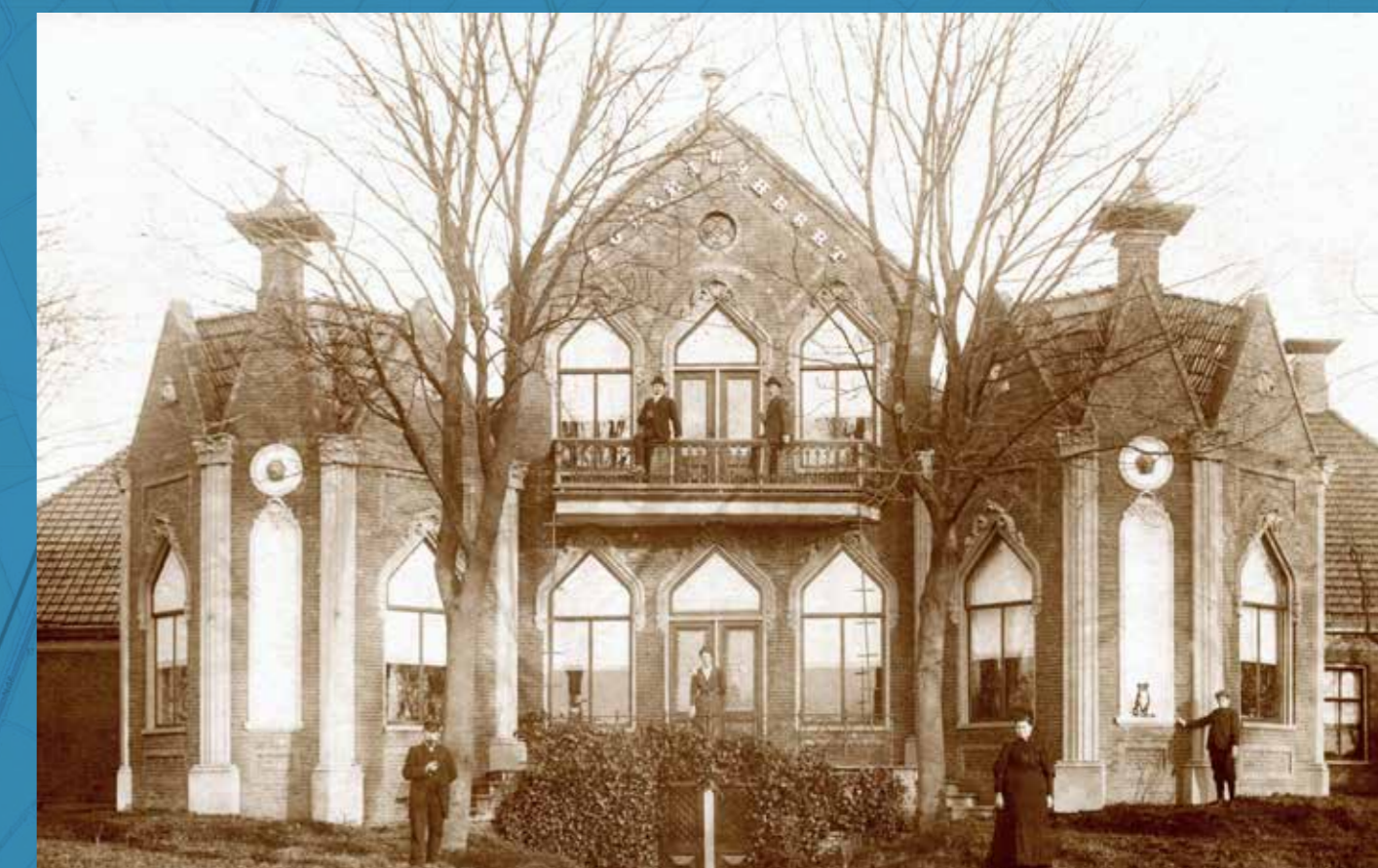
MEDIO NOVEMBER 2023 VERSCHIJNT IN DRIE DELEN:

BOERDERIJEN EN BORGEN IN EN OM DE GEMEENTE BEDUM

Meer dan vier eeuwen boerderijgeschiedenis

Samenstelling: Otto Nienhuis, Ton Bosch en Joop Boelens

TECHNISCHE GEGEVENS

Genaaid en gebonden, als set van 3 hardcovers met een aparte index
 Omvang plm 2.000 pagina's
 Formaat 230 x 297 mm
 Papier 135 gr.

Uitgave: Uitgeverij Profiel
www.profiel.nl
 Vormgeving: Noordproof Producties
 Druk: Scholma Print & Media

ALGEMEEN

Na meer dan 20 jaar van voorbereiding is het nu zover. Met het verschijnen van dit boerderijenboek gaat een lang gekoesterde wens in vervulling om een witte vlek in een reeks van boerderijenboeken in Noord-Groningen op te vullen. Vanaf 2002 hebben vele vrijwilligers onderzoek verricht in archieven, zijn kranten doorzocht, eigenaren/bewoners bezocht en is aanzienlijk veel fotomateriaal bijeengebracht. Vanaf 2013 is door de samenstellers gewerkt aan het maken van beschrijvingen aan de hand van het beschikbare bronnenmateriaal. Het aantal beschreven boerderijen is 269 (incl. verdwenen boerderijen). Daarnaast zijn van een aantal (gast-)schrijvers bijdragen opgenomen in algemene hoofdstukken. Het resultaat is een set van drie delen met een index. De omvang is circa 2.000 pagina's. Met een eindresultaat dat gezien - en gelezen - mag worden.

GEBIED

De beschreven boerderijen liggen hoofdzakelijk in de gemeente Bedum, zoals die tussen 1811 en 2018 heeft bestaan. Maar ook delen van de gemeente Bedum (Zuidwolde e.o.), Noorddijk (Borgham) en Ten Boer (Lutjewolde), die in 1969 en 2019 aan de gemeente Groningen zijn toegevoegd, zijn in het boek opgenomen. Samenvattend gaat het om de plaatsen en gebiedsdelen Bedum, Beijum, Borgham, Ellerhuizen, Lutjewolde, Menkeweer, Noorderhoogbrug, Noordwolde, Onderdendam, Onderwierum, Reidland, Ter Laan, Westerdijkshorn en Zuidwolde. De grootte van het gebied is circa 6000 ha.

DE BOERDERIJBESCHRIJVINGEN

Van elke opgenomen boerderij is een beschrijving van de geschiedenis gemaakt. Voor opname van een boerderij is als maatstaf genomen dat men actief was in de veehouderij of de akkerbouw. De minimum bedrijfsgrootte ligt rond 5 ha. Door de schaalvergroting, maar ook door uitbreiding van met name Bedum en de stad Groningen (wijk Beijum)

zijn er vele boerderijen verdwenen. Ook zijn boerderijen aan hun bedrijfsfunctie onttrokken en nu in gebruik als woonboerderij. Ook die zijn in de beschrijvingen meegenomen. Alle informatie over de boerderijen eindigt op 31 december 2018: de opheffingsdatum van de gemeente Bedum.

BORGEN EN PASTORIEBOERDERIJEN

In het gebied rond Bedum is er sprake geweest van meerdere borgen, waarvan de namen vaak levend worden gehouden in de ons bekende straatnamen. Het ontstaan van deze borgen voert terug tot in de Middeleeuwen. Het verval ervan trad met name in na 1680. De laatste, Nieuw Folkerda, verdween rond 1796. Nadat de adellijke eigenaren en bewoners verdwenen waren, vervielen de borgen tot boerderij. In het boek worden de borgen Alma, Borgham, Coendershof, Cortinghuis, Dwingelborg, Huis te Beijum, Mensuma, Nieuw Folkerda, Oud Folkerda, Schultinga, Thedema en Witsenborg beschreven. Minder bekend zijn de pastorieboerderijen. In het verleden bleek de pastoor en na de Reformatie de predikant aan het jaarlijks inkomen niet genoeg te hebben. Vrijwel allen bleken zelf het land te bewerken of lieten dit aan personeel over. De gebouwen bevatten tot ver in de 19^e eeuw ruim-

ten voor vee en landbouwproducten. Pastorieboerderijen zijn beschreven voor de dorpen Bedum, Menkeweer, Noordwolde, Onderwierum, Westerdijkshorn en Zuidwolde.

BOUWGESCHIEDENIS

De gebouwen van de boerderijen zijn in de afgelopen eeuwen voortdurend door verandering in de landbouw van functie en uiterlijk veranderd. Van een aantal boerderijen zijn resten vanaf de 15^e eeuw bewaard gebleven. De meeste echter zijn vervangen door vergroting of soms ook verkleining van de gebouwen. Meerdere boerderijen zijn uitgebreid met een schuur, bijschuur of veestallen of met opslag voor machines. Aan het begin van elk beschrijving staat een korte omschrijving van de boerderij en zijn de veranderingen opgenomen.

FOTO'S EN KAARTEN

Van elke bestaande boerderij is een luchtfoto opgenomen, gemaakt met een drone. Foto's van de gebouwen dateren het meest uit de 20^e eeuw. Een aantal prenten en tekeningen dateert uit de 18^e en 19^e eeuw. Bij vele boerderijen is dit aangevuld met familiefoto's of portretten. Dit is een selectie uit meer dan 2500 foto's. Van het werken op de boerderij is een aantal afbeeldingen geplaatst, terwijl dit verder is aangevuld met een verkoop-, verhuur- of boeladagadvertenties. Bij een deel van het gebied bleek het mogelijk landkaarten uit de 18^e eeuw op te nemen. Dit betreft voornamelijk provincielandrijen, die voor de Reformatie behoorden tot landerijen van de kloosters. Van alle boerderijen zijn per deelgebied kaarten van het landbezit opgenomen naar de situatie per 31 december 2018 en een vergelijkbare situatie van 1832.

BRONNENVERANTWOORDELIJK

Elke boerderijbeschrijving wordt afgesloten met noten, waarbij de bron wordt vermeld van de gebruikte archiefbronnen, krantenadvertenties en literatuur. Voor archiefbronnen geldt dat alleen de noten van bronnen van voor circa 1840 zijn vermeld. Veel van deze noten worden verkort weergegeven. In het boek is daarom een lijst van afkortin-

gen opgenomen. Verder is van elke geplaatste afbeelding de herkomst vermeld. Tenslotte is in een lijst het gebruik van specifieke termen verklaard.

INDICES

In een afzonderlijk deel wordt een tweetal indices opgenomen. De eerste is een index op persoonsnamen. Elke persoonsnaam met achternaam of patroniem verwijst naar het bladzijdennummer in het boek. Bij het gebruik van persoonsnamen zijn roepnamen tussen () opgenomen. De tweede is een index op boerderijnamen. Met verwijzing naar het boerderijnummer.

ALGEMENE HOOFDSTUKKEN

In algemene hoofdstukken zijn onderwerpen behandeld die geschiedenis van het gebied en de landbouw in brede zin raken. Tien (gast-)schrijvers hebben hierbij hun medewerking verleend. De titels van de bijdragen zijn:

Otto Nienhuis, *Boerderijonderzoek in de gemeente Bedum*

Erge Knol, *Bedum in de nevelen van de tijd*

Marcel Verkerk, *Bedumer boerderijen bouwhistorisch bekeken*

Bertus Hempenius en Dieneke Hempenius-van Dijk, *Bedum en omstreken in waterstaatkundig verband, vroeger en nu*

Rudolf Ebeling, *Bedumer veldnamen nader beschouwd*

Jan-Paul Wortelboer, *Enige opmerkingen met betrekking tot het Groninger bekleemrecht*

Tineke Scholtens-ter Haar, *Boerenerven in Bedum en omstreken 1900-1950*

Sieger de Groot, *De Boeskoolboer. De vergane glorie van een beroepsgroep in Zuidwolde en omstreken*

Gerard Galema, *Van koemelker naar veehouder en melkslijter in de gemeente Bedum*

Jan van Liere, *Landbouworganisaties, hun opkomst, invloed en schaalvergroting*

SAMENSTELLING

De samenstelling van dit boek is tot stand gekomen onder verantwoordelijkheid van de Stichting Boerderijenboek gemeente Bedum e.o. Met behulp van vele vrijwilligers is gedurende de periode 2001-2023 onder regie van de eerste samensteller aan het onderzoek en het boek gewerkt. De samenstellers die gezamenlijk eindverantwoordelijk zijn voor het onderzoek en de beschrijvingen zijn: Otto Nienhuis, Ton Bosch en Joop Boelens.

BESTELLING

U kunt zich nu intekenen, voor de speciale prijs van € 180,00 voor de complete set van 3 hardcover boeken en een aparte index. De prijs geldt tot 30 september 2023. Daarna is de verkoopprijs € 199,00.

Voor de intekening kunt u naar onze website www.profiel.nl of maak gebruik van de afgedrukte bon. De bon kunt u in een gefrankeerde envelop opsturen naar Uitgeverij Profiel, Postbus 7, 9780 AA Bedum

Naam:

Adres:

Pc / Plaats:

Tel: E-mail:

Bestelt ... ex van het Boerderijenboek Bedum per set **€ 180,00 tot 30 september 2023**, daarna is de prijs € 199,00 + verzendkosten

- Ik haal mijn bestelling af tijdens de presentatie van het boek en ontvang hierover bericht
Ik betaal dan met pin of contant of via een machtiging, zie hierna
- Verzoek mijn bestelling na verschijning bij mij thuis te bezorgen, tegen betaling van de verzendkosten a € 7,50, machtiging is hierbij verplicht.
(Verzending naar het buitenland tegen het geldend tarief)

Hierbij machtig ik Uitgeverij Profiel om eenmalig het verschuldigde bedrag af te schrijven van mijn bankrekeningnummer:

Datum: Handtekening:

Reserveer op tijd via onze website www.profiel.nl!

Nu voor de intekenprijs van € 180,00 voor de complete set van 3 hardcover boeken en een aparte index tot 30 september 2023. Daarna is de prijs € 199,00 per set.

De uitgave verschijnt medio november 2023